

Oponentský posudok na habilitačnú prácu Mgr. art. Ivety Sabovej, ArtD.

Pani Mgr. art. Iveta Sabová, ArtD. predložila k svojej habilitácii dve CD nahrávky, kde účinkuje v komornej spolupráci s huslistom Karolom Danišom a predstavuje sa aj ako sólová interpretka klavírnou sonátou č.1 Sergeja Prokofjeva.

Pani Sabová je erudovanou pianistkou, dlhoročnou pedagogičkou, ktorá vyštudovala a získala prax na Hudobnej a tanečnej fakulte VŠMU. K svojej habilitačnej práci predložila úctyhodný zoznam svojich umeleckých a pedagogických aktivít na Slovensku i v zahraničí. Dominantnou oblasťou jej záujmu je komorná hudba, v ktorej sa stala renomovanou a vyhľadávanou odborníčkou pre oblasť klavírnej spolupráce nielen pre svoje interpretačné, ale i ľudské kvality, čoho dôkazom je okrem jej umeleckých výsledkov i pôsobenie vo funkcii vedúcej Oddelenia klavírnej spolupráce na HTF VŠMU. Pani Sabová je okrem iného aj úspešnou pedagogičkou na Konzervatóriu v Bratislave. Zoznam jej umeleckých vystúpení s jej komornými partnermi a so študentmi je siahodlhý.

Jej klaviristický prejav je mimoriadne kultivovaný, zvukovo vyvážený, premyslený po stránke formovej, dynamickej i artikuláčnej. V komornom partnerstve s Karolom Danišom je z ich muzikovania cítiť dlhoročný umelecký vzťah. V dielach predložených na CD nahrávkach sa snúbi istota dôslednej detailne premyslenej interpretácie, spoločný postup v tektonických otázkach interpretovaných diel. Z vlastných skúseností viem, že v umeleckom vzťahu huslistu s klaviristom v skladbách, ktoré sú komponované so zreteľom na sólistickú prezentáciu huslistu je veľmi dôležitý interpretačný kľud a dôvera huslistu ku klaviristovi, aby mohol uvoľnene a intenzívne stvárňovať hudobné línie. Magisterka Sabová je permanentne v pozícii dôsledne sprevádzajúceho partnera, ktorý s hlbokým pochopením, obozretnosťou, ale i vzácnu rozvahou sleduje, sprevádza a podporuje sólový part huslistu. Štýlovo i obsahovo rôznorodé kompozície na CD profilujú umeleckú dvojicu v mnohých stránkach ich interpretačného prejavu. Klaviristke prinášajú nemalé „starosti“ dokázať popri sledovaní sólistu jednak stvárňovať zvuk klavíru, ale rovnako i zvukovú stránku orchestrálnych línií transkribovaných diel. Klavír, pri všetkej svojej univerzálnosti a všestrannosti, nedokáže permanentne zvukovo plne nahradiť zvuk orchestra, a to nielen v jeho tutti symfonickej podobe, ale často aj v oblasti dokonalej linearoty sláčikových nástrojov. V tejto súvislosti pre mňa trochu polemicky vyznieva názor magisterky Sabovej v jej komentári k habilitačnej práci, kde tvrdí, že „pri interpretácii Mozartových skladieb by huslisti mali vychádzať a „napodobňovať“ doznievajúci klavírny tón a klavírne frázovanie.“ Práve v Mozartovom diele (Rondo C Dur KV 373) je potrebné zvážiť nakoľko sa pokúsiť v klavíri dosiahnuť mäkký a farebný zvuk komorného ansámblu na rozdiel od uplatňovania klavírneho doznievania. Každopádne je to veľmi pekná téma k akademickej diskusii.

Na predloženom prvom CD, kde sa objavujú práve menšie formy tak originálnych, ako i transkribovaných a parafrázovaných kompozícií, môže poslucháč sledovať výnimočnú disciplínu jednak sólistu - huslistu, tak i klaviristky, jednotné myslenie, podriadené spoločnému cieľu – deklarácii výrazných hudobných línií v jasne definovaných tempách, ktoré sú vždy zreteľné, nikdy nie unáhlené, či zbrklé. Osobne cítim intenzívnejší vklad pani Sabovej v kontrole a upokojovaní hudobného toku a tempickej rozvahe. Je možno niekoľko miest, kde by som osobne zvolil viac voľnejšieho, dynamickejšieho pohybu i výraznejšieho klavírneho zvuku, najmä v medzihrách (Mozart, Saint-Saëns), ale nie sú to v žiadnom prípade zásadnejšie pripomienky; okrem toho spôsob nahrávania na CD vždy predpokladá akceptovanie tých najkorektnejších sekvencií, ktoré spravidla nedosahujú energickosť živých vystúpení.

Výborný hudobný úsudok, postreh i rozvahu preukazuje magisterka Sabová v dielach Čajkovského – predovšetkým Valse – Scherzo, ale i v Saint-Saënsovej etude a Wieniavského variáciách, kde spôsob, akým pani Sabová sprevádza variáciami sólistu napovedá o jej nevšednej empatii, muzikalite i citlivej hudobnosti.

Dovolím si ešte jednu poznámku k predloženému CD, ktorá snáď smeruje k vydavateľovi – text k CD – životopisy účinkujúcich sú vo vzájomne nekompaktnej forme (Daniš – štrukturovaný, Sabová – tradičný formát) a potom jazyková stránka nie je dvojjazyčná (životopisy výlučne v slovenčine, názvy skladieb v anglickej mutácii). Skladba P. de Sarasateho – Carmen fantázia nie je zrozumiteľne označená, označenie vzbudzuje dojem, že na nahrávke nezaznie celá, keďže na obale sú označené tri tracky (celým názvom skladby(!), pričom skladba býva označovaná piatimi. Určite by dôslednejšie sledovanie obsahu obalu prispelo k väčšej atraktivite média. Taká kvalitná nahrávka si iste zaslúži pozornosť aj medzinárodnej hudobnej scény.

V komentári magisterky Sabovej figuruje tiež prehodené poradie skladieb, keď uvádza, že CD uzatvára Šostakovič a jeho 4 prelúdiá op. 34, pritom je to však práve fantázia Carmen od Sarasateho, ktorá finalizuje CD nahrávku pred záverečnou skladbou pre sólo husle od F. Kreislera.

Druhé CD prináša závažnú sonátovú tvorbu pre husle a klavír (Beethoven, Prokofjev) a i ranú sonátu S. Prokofjeva pre klavír. Priznám sa, že najviac vzbudzovala moju zvedavosť práve Prokofjevova klavírna sonáta. Dielo mladého skladateľa púta pozornosť svojou vášnivosťou a i napriek nevyzrelosti skladateľského štýlu autora je kompaktná, prepracovaná a melodicky bohatá. Magisterka Sabová zvládla sonátu suverénne, detailne prepracovala každú frázu. Má hlboké pochopenie pre interpretovanú hudbu. Zvolila úspornejšiu pedalizáciu, čo prispelo ku zreteľnému prehľadu faktúry, niekedy však podľa mojej mienky absentoval pedál ako dynamizujúci činiteľ a činiteľ pre dosiahnutie viacfarebnej hry. Pravdepodobne by som v tomto prípade úspornej pedalizácie volil plynulejšie tempo, aby jednotlivé frázy získali jednoznačnejšiu plynulosť, smerovanie a napätie.

Sonáty L. van Beethovena a S. Prokofjeva pre husle a klavír (resp. flautu) patria medzi náročné diela predovšetkým z hľadiska výrazu, ale aj stavebného členenia. Obaja umeleckí partneri na CD nahrávke vytvárali precízne formulované frázy, kvalitné dynamické odtiene a preukazovali muzikantské pochopenie pre adekvátny hudobný výraz.

V Beethovenovej sonáte by som sa nebál väčšieho ťahu a plynulejšieho tempa vo všetkých troch častiach (con brio, con moto a pod.) V podaní oboch umelcov bola sonáta precízna a skôr poetická ako strhujúca. V tejto sonáte by som uvažoval viac ako v prípade Mozartovho Ronda o spoločne premyslených artikuláčnych postupoch (predovšetkým v druhej časti (Tema con variazioni), predovšetkým pri klavírnych portamentách a odťahoch.

Prokofjevova sonáta pôsobila suverénne, hravo a sebavedomo vo zvuku i vo tektonickej stratégii.

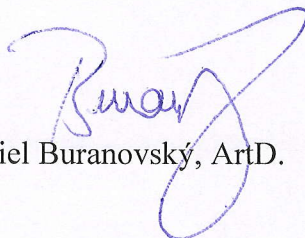
Ak si môžem ako oponent dovoliť jednu kritickejšiu poznámku na adresu interpretácie kolegyne Sabovej, smerovala by k stvárneniu skupín osminových nôt, ktorým klavirista vytvára tempovo-pulzačný rámec poväčšine úvodov jednotlivých skladieb. Tam by som preferoval plastickejšie stvárnenie osmín skĺbených trámcom a nie presné a vyrovnané sledy tónov. Takéto sledy sa vyskytujú v Mozartovi, Beethovenovi i Prokofjevovi. Predpokladám, že je to viac daň stanoveniu pevného tempa, ktorý má slúžiť ako opora huslistovi než hudobný zámer hrať „vyrovnane“.

Celkovo sú predložené CD nahrávky na veľmi kvalitnej úrovni. Moje drobné postrehy nemôžu nijako ovplyvniť pozitívny dojem, ktorý vzniká u oboch interpretov z ich dokonalej súhry. Vzájomné poznanie a dôvera sa odráža na pohode, ktorá z nahrávky sála. Ako som už

spomenul, nahrávka často neuchová a ani nie je možné rozpoznať z reprodukovanej hudby ten ozajstný hudobný náboj, ktorý sprostredkuje iba živé vystúpenie. Napriek tomu sú skladby na oboch CDčkách interpretované s hlbokým záujmom, profesionálne vysoko kvalitné a presvedčivé.

Na základe uvedeného navrhujem udeliť Mgr. art. Ivete Sabovej umelecko-pedagogický titul „docent“.

V Bratislave, 10. júla 2015

prof. Daniel Buranovský, ArtD.